

N:o 32.

Ank. till Riksd. Kansli d. 15 April 1868, kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af återremiss i viss del af Utskottets Utlåtande N:o 13, angående handelsboks vitsord.

Riksdagens begge Kamrar hafva till Lag-Utskottets förnyade behandling återförvisat den del af Herr A. O. Wallenbergs i ofvanberörda Utlåtande omhandlade motion (N:o 42), hvori blifvit föreslaget, att affärsman eller bokförare icke ens i tvist köpmän inbördes emellan må tillåtas med ed styrka förd handelsboks rigtighet; varande under den diskussion, som föregått återremissen, yrkadt, att motionen äfven i denna del måtte bifallas.

Utskottet, som således har att meddela nytt utlåtande härutinnan, får dervid erinra, att verkan af det vitsord, som Kongl. Förordningen den 4 Maj 1855 tillägger handelsbok, är i handelstvister emellan köpmän inbördes af helt annan beskaffenhet än det vitsord, som enligt samma Kongl. Förordning är bestämdt med afseende å tvister emellan köpmän och icke-köpmän. I dessa sistnämnda tvister skulle nemligen endera af parterna ovilkorligen aflägga ed. I tvister emellan köpmän inbördes deremot har lagen, med afseende derå att tillgång i allmänhet finnes dels på motbevisning i de af svaranden förda böcker, dels på fyllnad i bevisningen genom den korrespondens eller de skriftliga requisitioner, som vanligen äro förenade med handelstransaktioner emellan köpmän, öfverlemnadt åt domaren att, efter jemförelse af begge parternas böcker och öfvervägande af den öfriga bevisningen, bestämma, huruvida sådana omständigheter äro för hand att endera af böckerna öfvervägande trovärdighet må förtjena, eller om böckernas vitsord bör helt och hållet förfalla. Det är endast för det fall, att genom den bevisning, hvarpå sålunda i dessa tvister i allmänhet bör finnas tillgång, full utredning icke kan vinnas, som domaren har sig öppet att såsom den yttersta utvägen föreskrifva edgång, en utväg som Utskottet anser icke utan olägenhet kunna borttagas. Det är klart, att domaren dervid bör iakttaga den största varsamhet, samt i öfverensstämmelse med principerna för bevisning i allmänhet ej tillställa kärandeparten att edfästa sin bok i annan händelse, än då värjemålsed icke lämpligen kan svaranden anförtros.

Bih. till Riksd. Prot. 1868. 7 Saml. 16 Häft.

Härjemte förekommer, att, derest föreskrifterna angående ifrågavarande edgång borttagas, så väl 16 och 18 §§ som ock 12, 13, 14, 15, 17 och 25 §§ blifva utan all betydelse, ty de komme sedermera icke att innehålla annat, än hvad lag angående bevisning i allmänhet stadgar, och alla dessa §§ borde således uteslutas ur författningen; hvarefter denna hufvudsakligen blefve blott ett reglemente huru handelsböcker skola föras, och icke komme att innehålla några andra till egentliga lagbud hänförliga bestämmelser, än de i 21, 22, 23 och 24 §§ förekommande stadganden om räknings tillställande och tid till klander derä; men då motion om en så vidsträckt förändring icke blifvit väckt, torde det ej heller tillkomma Utskottet att göra något förslag i sådant afseende.

Af nu anförda skäl och på det att, derest Utskottet, såsom antagas må, lyckats undanröja de hinder, hvilka tillförene mött emot godkännandet af Rikets Ständers förslag i enahanda syftning, som det af Utskottet i ofvanberörda Utlåtande framställda och af Riksdagen gillade, i fråga om handelsboks vitsord mot annan än köpman, genom inskjutande uti den föreslagna författningen af ytterligare förändrade stadganden, förnyadt afslag jemväl å den af Riksdagen redan antagna lagförändringen icke må äfventyras, anser Utskottet sig böra vidblifva sin förut gjorda hemställan,

att Herr Wallenbergs nu ifrågavarande förslag må lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 15 April 1868.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herrar *Lemchen, Rosenberg* och *Bovin*.